

Seminarie FRDO – SDG's

Brussel, 25 juni 2018

Aanbreng ACV

We zijn een heel sterke **adept van de SDG's 2030**. We behoren niet tot de sceptici en de cynici die dit onmiddellijk afbranden als, too litte, to late, onvoldoende bindend, onvoldoende concreet, onvoldoende om de mondiale uitdagingen aan te gaan, onvolledig, onduurzaam want nog teveel vasthangend aan groei, zelfs industriële ontwikkeling, enzovoorts. We behoren tot diegenen die het toejuichen als een enorme driver, veel breder en krachtiger dan de decenniumdoelstellingen, veel ingrijpender, door zijn klemtoon op algehele transformatie, zeer uitdagend. We begroeten ze als een klein mirakel, als een dubbel mirakel zelfs, al we zien hoe de engagementen van New York nadien ook werden aangevuld, of ingevuld zo je wil, door de engagementen van de Klimaatop van Parijs. Ik herken wat het HIVA daarover schreef: dat heel wat actoren binnen het Belgische overheidsapparaat zich daar aan optrekken en mee aan de kar zijn gaan duwen. En zie ook dat het bijzonder inspirerend is voor heel wat SDG's. Al zie ik ook nog wel hoeveel werk aan de winkel is om iedereen vertrouwd te maken met dit nieuwe kader en de beleidsprocessen.

Maar zo enthousiast als we zijn voor de SDG's, zo'n **koele minnaar zijn we ook van de huidige beleidspraktijk** in België. Ik besef, zoals de onderzoekers aangeven, dat het een werk is van lange adem, dat het niet kan zonder een breed draagvlak te creëren – dat het – zoals de onderzoekers aangeven – de harten en de gedachten moet veroveren - dat het inzet vergt van zeer velen, ook van de

civiele maatschappij... Dat wil ik allemaal wel erkennen. Allemaal belangrijk. Maar nog belangrijker is een krachtig, sturend overheidsbeleid, dan nog liefst met enige coördinatie tussen de overheden. De FRDO heeft twee kritische adviezen opgeleverd, met tussen de beleefdheidsformules door, behoorlijk stevige kritiek. Eerst over de nationale strategie voor duurzame ontwikkeling. Geef toe: het ontwerp trok op niets. En de definitieve versie is nauwelijks een haar beter. En dan was er ook nog het kritische advies over de vrijwillige review. Al teveel window dressing over hoe goed we het al doen en over wat we allemaal nog meer gaan doen, maar zonder duidelijk beleidsplan. Ik heb op zich ook geen probleem met de bottom up approach: zeg niet wat de centrale overheid moet doen voor de SDG's, maar bekijk wat je zelf kan doen. Maar het mag ook niet neerkomen op een abdicatie van de centrale overheid. Ik zie, ondanks de interesse van een paar parlementairen, heel weinig formele dynamiek vanuit het parlement. Ik zie heel weinig drive vanuit de federale regering. Ik zie heel weinig echte coördinatie tussen de overheden. En ik zie heel weinig sturing binnen de federale overheid. De onderzoekers lijken aan te geven dat de sturing door een vakminister voor duurzame ontwikkeling even goed kan uitdraaien als sturing door de premier, naar Duits model. Vandaag stel ik vast dat noch het ene, noch het andere veel te betekenen heeft.

Ik zie in de huidige beleidspraktijk vooral drie accenten,

Eén, **imagebuilding**: een hele beweging gericht op selfbranding van politici, overheden, bedrijven en organisaties, die een voor een willen uitstralen dat ze erg bewogen zijn, meer nog, heel veel bewegen in de richting van de SDG's 2030.

Het logokleven lijkt een nieuwe nationale sport te zijn geworden: de vlaggetjes van de respectieve SDG's kleven op de acties die men onderneemt.

Twee, in het verlengde daarvan, zeer veel **oplijsting van wat overheden vandaag al allemaal ten goede doen**. Dat is niet nieuw. Het nationale hervormingsprogramma dat België jaarlijks moet binnensturen in het kader van de Europese semester is niet anders. Terwijl het eerst en vooral een aanzet zou moeten zijn voor evaluatie en bijsturing van de beleidspraktijk, in dialoog met het maatschappelijke middenveld. Wat telt is niet wat doen, maar wat we meer moeten doen. En hoe we daartoe de begane paden – de path dependency, zoals de onderzoekers dat noemen – verlaten.

En drie, **heel veel focus op de indicatoren**. Terwijl dat maar een tertiaire discussie is. Eerste vraag is niet waar we staan, maar, waar willen we staan? Tweede vraag: welke hefboomen gaan we gebruiken om dat te realiseren? En pas de derde vraag is dan: hoe meten we dat we vooruitgaan, meer nog, dat we voldoende sterk vooruitgaan?

Wat is dan het alternatief? Laat me toe dat samen te vatten als een R4.

Ten eerste: de R van **regie**. Een sterke centrale aansturing en coördinatie. Daar had ik het al over.

Ten tweede: **results**. Welke score willen we halen in 2030? En ineens ook, welk resultaat willen al voorleggen in 2024? Want er niets zo vrijblijvend voor politici als een doelstelling waarop pas een van de volgende regeringen gaat kunnen worden afgerekend. Niet de indicatoren interesseren me, maar de cijferdoelen, inclusief tussentijdse cijferdoelen. Ik ben blij dat het Planbureau daarmee bezig is. En dat in Vlaanderen die discussie ook is aangevat. Federaal en elders heb ik nog

niet veel zien bewegen. Voor sommige SDG's en subdoelstellingen werden internationaal al cijferdoelen bepaald. Neem de halvering van de armoede. Maar is het nog kwestie goed te definiëren wat armoede is en wat dan de tussentijdse doelstelling moet zijn. En dat is – anders dan het Planbureau voorstelt – niet de Europese indicator van risico op armoede en uitsluiting, omdat die – op last van Duitsland – armoede en werkloosheid al te zeer vermengt. Voor andere SDG's en subdoelstellingen is het eerst en vooral aan de Lidstaten om de cijferdoelen vast te leggen.

Ten derde: **rights**. Doelen moeten vertaald worden in rechten. Hoe vertaal je volledige werkgelegenheid in een recht op arbeid? Hoe vertaal je halvering van de armoede in een recht op een waardig inkomen? Hoe vertaal je waardig werk in een recht op werkbaarheid ten aanzien van de werkgevers?

En ten vierde: **regels**. Rechten hebben het nadeel dat je vaak zelf moet instaan voor de afdwingbaarheid. Terwijl het veel efficiënter is die te vertalen in harde regels. Met een overheid die zich garant stelt voor de handhaving.

Eerst de regie, de resultaten, de rechten en de regels - R4 - en dan pas de monitoring, met indicatorensets, over de progressie naar de resultaten, over de realisatie van de rechten en over de handhaving van de regels. In die volgorde en niet omgekeerd. En ik kijk uit naar een nieuwe HIVA-studie over beste praktijken in dat verband. De actuele federale aanpak lijkt me in elk geval geen beste praktijk.

Mag ik daar nog drie bekommernissen aan vast knopen.

Ten eerste: **Europa en de SDG's**. Ooit zal toch eens de vraag moeten worden beantwoord wat de opvolger is van Europa 2020? Komt er een nieuwe strategie voor de middellange termijn, richting 2030, met opnieuw een selectie van cijferdoelen? En hoe worden die dan ingepast in de SDG's 2030? Dit staat niet los van de nationale strategie. Als België de SDG's zo liefheeft als wordt beweerd, hoe gaat België zich dan inspannen om Europees ook aan die kar te laten duwen? Inclusief ook in zijn extern beleid naar de ontwikkelingslanden.

Ten tweede: het interessantste onderdeel van de HIVA-studie vind ik dat stuk over **de externaliteiten**. Want tot op heden hadden we vooral een tweesporendiscussie: hoe moeten wij ons hier in België gedragen enerzijds en wat moet België extern doen ter ondersteuning van de ontwikkelingslanden anderzijds? Terwijl tussen die twee in een derde dimensie steekt: wat kunnen wij hier doen voor de realisatie van de SDG's elders. En dan in het bijzonder via de internationale toeleverings- en dienstenketens. Daarmee kom ik bij het hele actuele debat over due diligence, recentelijk sterk geactiveerd door een andere HIVA-studie. Met als deeldebat ook hoe we die due diligence kunnen inbouwen in overheidsopdrachten.

En tot slot: **welke rol nemen we op als sociale partners**. Ik zie zowel aan vakbonds- als aan werkgeverskant bepaalde organisaties meewerken aan The Shift. Een van dezen is intussen zelfs erkend als ambassadeur van de SDG's. Maar zoals de FRDO aangaf in zijn adviezen: waar is de structurele betrokkenheid van de sociale partners, via de geëigende kanalen? Ik kom net terug van de Internationale Arbeidsconferentie, daar is het een evidentie dat die een eersteplansrol speelt in de realisatie van de SDG's die meest aansluiten bij haar

kerntaken. Dat zou ook op nationaal vlak een evidentie moeten zijn naar de CRB en de NAR. Niet enkel omdat we via die kanalen een bijzondere adviesrol hebben. Maar ook omdat dit ook een platform is voor eigen engagementen, ook via cao-afspraken. Practice what you preach. Walk the talk.

Chris Serroyen

-